

MOSTOSTAL ZABRZE

AUTORZY TEKSTU
SEBASTIAN WAZIA
DARIA FRANKA

Gliwicka Palmiarnia i jej historia

DATA
26 CZERWCA 2026

Początki

Źródło: K. Koch, M. Małanowicz, M. Pęczak, M. Włodarczyk / „Gliwickie Metamorfozy”, Gliwice 2018.

W 1880 roku na terenie parku miejskiego w Gliwicach, które znajdowały się ówczesnie w granicach Cesarstwa Niemieckiego powstały pierwsze szklarnie, które dały początek znanej dzisiaj Palmiarni Miejskiej.

Historia tego miejsca jest wyjątkowa, bo pomimo upływu ponad wieku, dwóch wojen światowych i zmieniających się granic państwa, Palmiarnia do dziś zachowała swój egzotyczny charakter, a niektóre rośliny pamiętają jeszcze początki jej działalności.

Pod koniec XIX wieku Gliwice były miastem o szybkim rozwoju przemysłowym. Powstawały tu kolejne zakłady, rozwijała się infrastruktura, a liczba mieszkańców rosła. W bliskim sąsiedztwie znajdowała się Fabryka Drutu oraz dyrekcja tej fabryki, która obecnie stanowi siedzibę Mostostal Zabrze S.A. W industrialnym otoczeniu stworzenie miejsca pełnego egzotycznej roślinności było doskonałym rozwiązaniem dla mieszkańców.

Dynamiczny rozwój rozpoczął się 44 lata później, kiedy zorganizowano wielką wystawę roślin egzotycznych. Wtedy również otwarto terraria i klatki dla egzotycznych zwierząt, akwaria z rybami, żabami i żółwiami oraz ptaszarnię z brazylijskimi papugami.

Rok później powstał pierwszy na Śląsku specjalny basen o pojemności 120 m³ wody dla Wiktorii królewskiej, jednej z największych roślin wodnych świata oraz innej flory znad Amazonki. Warto podkreślić, że było to miejsce mocno kontrastujące z przemysłowym krajobrazem Górnego Śląska. Tego typu obiekty pełniły funkcję „zielonych płuc” – podobnie jak znany dzisiaj Park Śląski w Chorzowie.

Historia gliwickiej Palmiarni to nieustanne modernizacje, które musiały podążać za wzrostem palm (jak na nazwę miejsca przystało). Pierwsza modernizacja miała miejsce już w 1935 roku. Podwyższono szklarnię na wysokość 12 metrów oraz powiększono strefę z kaktusami i dobudowano akwaria. Nowa konstrukcja pozwoliła na dalszy rozwój kolekcji oraz stworzenie lepszych warunków dla roślin, które z roku na rok stawały się coraz większe.

Wojna

II wojna światowa nie oszczędziła gliwickiej Palmiarni, która została zdewastowana. Sytuacji nie poprawiały siarczyste mrozy panujące w tamtych latach i początek rządów komunistycznych w Polsce. Utracona została prawie cała kolekcja roślin.

Kilka słów o autorach:

Jestem Sebastian Wazia i od ponad dwóch lat mam możliwość relacjonować wydarzenia i projekty, w których uczestniczę w ramach programu Future Leaders. Jestem studentem Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

Ja mam na imię Daria Franke i jestem uczennicą w Zespole Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Zabrzu. W szkole udzielam się w wolontariacie, samorządzie uczniowskim oraz w kółku śląskim.

Praca z ludźmi i nowe wyzwania dają nam dużo satysfakcji i motywują do działania

fot. K. Koch, M. Małanowicz, M. Pęczak, M. Wrodarczyk / „Gliwickie Metamorfozy”, Gliwice 2018.

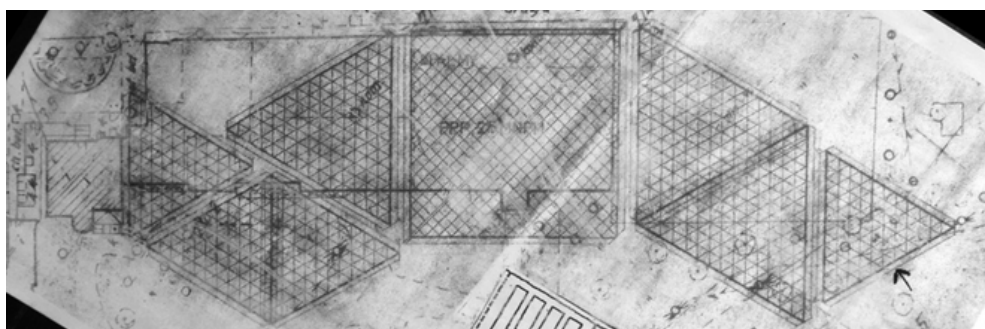
Palmiarnię udało się przywrócić do funkcjonowania w 1947 roku, jednak odbudowa była procesem długim i wymagającym ogromnego zaangażowania. Wiele gatunków roślin trzeba było pozyskiwać na nowo, a infrastruktura wymagała ciągłych napraw. Pomimo wielu napraw i chęci odrestaurowania obiektu, coraz bardziej zauważalny był pogarszający się stan techniczny szklarni. Ostatecznie problemy konstrukcyjne oraz zużycie infrastruktury zmusiły władze miasta do zamknięcia tego miejsca w 1985 roku.

Modernizacja w latach 1985-1998

Przyszłość egzotycznej wyspy na mapie Gliwic stała pod znakiem zapytania. Przełom ustrojowy był czasem gospodarczego kryzysu, biedy i restrukturyzacji państwa zaniedbanego po latach PRL-u. Jak wspomina Zygmunt Frankiewicz, ówczesny prezydent Gliwic: „Mieliśmy dylemat: czy ratować tę palmiarnię, czy przeznaczyć pieniądze na coś, co wydawało się bez porównania pilniejsze”. Ostatecznie zdecydowano się na ratowanie obiektu. Palmiarnię zmodernizowano stosując metodę obudowy, aby zachować roślinność. Projekt obecnej formy obiektu opracował zespół specjalistów, wśród których był m.in. inż. Józef Gajda (pracownik Biprohutu – spółki od 1998 roku powiązanej kapitałowo z Mostostal Zabrze) odpowiedzialny za projekt elementów żelbetowych.

Z uwagi na szkody górnicze zastosowano układ ośmiu oddylatowanych pawilonów opartych na rzucie trójkąta, co gwarantowało większą sztywność i elastyczność. Najpierw wzniesiono konstrukcję i powłoki nowych pawilonów, a dopiero później zdemontowano stare szklarnie. To właśnie wtedy metalową konstrukcję umieszczono po zewnętrznej stronie obiektu, co do dzisiaj pozostaje charakterystycznym elementem budynku. Rozwiązanie to pozwoliło na ochronę przed korozją (wewnątrz musi być utrzymana wysoka wilgotność), łatwiejszą konserwację i ochronę roślin przed nadmiernym punktowym nasłonecznieniem.

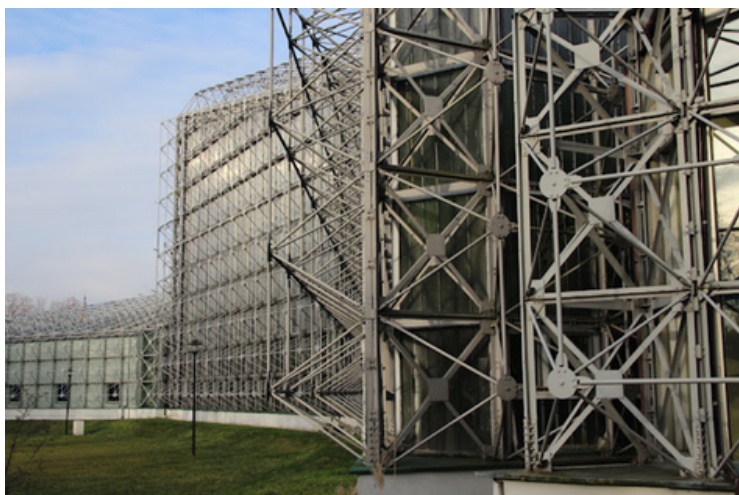
Po raz kolejny podniesiono dach Palmiarni, osiągając wysokość 22 metrów, co pozwoliło na dalszy rozwój roślin, które przez lata dosłownie „przerosły” wcześniejsze konstrukcje.

fot. K. Koch, M. Małanowicz, M. Pęczak, M. Wrodarczyk / „Gliwickie Metamorfozy”, Gliwice 2018.

fot. K. Koch, M. Małanowicz, M. Pęczak, M. Wrodarczyk / „Gliwickie Metamorfozy”, Gliwice 2018.

Modernizacja w latach 1985-1998

fol. A. Musialik (Blogspot) oraz portal ŚLĄSKIE. INFORMACJA TURYSTYCZNA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Jak pokazuje historia Palmiarni, wraz ze wzrostem roślin rosły również potrzeby samego obiektu, dlatego modernizacja zakończona w 1998 roku nie była ostatnią. Obiekt cały czas się rozwijał, a wraz z nim rosły wymagania dotyczące infrastruktury i komfortu zwiedzających. Całkowita przebudowa Palmiarni rozpoczęła się w 2011 roku, w której ważną rolę odegrało Gliwickie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego, obchodzące w tym czasie jubileusz 65-lecia działalności. Spółka, należąca do Grupy Mostostal Zabrze, podpisała umowę na realizację nowych pawilonów.

Dla GPBP była to inwestycja wymagająca szczególnej ostrożności, ponieważ Palmiarnia nie jest typowym obiektem budowlanym. To miejsce, w którym obok konstrukcji stalowych, instalacji i nowoczesnych rozwiązań technicznych funkcjonuje żywy organizm składający się z tysięcy roślin wymagających odpowiednich warunków do rozwoju. Prowadzenie prac wymagało precyzyjnego planowania. Istotne było wykonanie nowych elementów konstrukcyjnych jak i zapewnienie odpowiednich parametrów temperatury, wilgotności oraz dostępu światła dla roślin. Z tego powodu najważniejsze prace przeprowadzono w najgorętsze dni lata. Po zakończeniu modernizacji, odwiedzający mogli korzystać z nowych pawilonów i części akwarystycznej, a historyczna kolekcja roślin pozostała zachowana.

Obecnie

Historia Palmiarni to tak naprawdę historia nieustannych zmian. Przez ponad sto lat rosły tutaj palmy, ale również pawilony, które musiały dostosowywać się do potrzeb coraz większych roślin. Obiekt przeżył dwie wojny światowe, zmiany granic, transformację ustrojową i kolejne modernizacje. Przez lata Palmiarnia stała się jednym z symboli Gliwic. To miejsce dobrze znane mieszkańcom, ale także chętnie odwiedzane przez turystów szukających odrobiny egzotyki w samym sercu miasta.

W roku jubileuszu 80-lecia MZ GPBP warto przypomnieć, że za tym wyjątkowym miejscem stoją nie tylko ogrodnicy i botanicy. Pracownicy branży budownictwa przez lata pełnili kluczową rolę w tworzeniu dzisiejszego krajobrazu miasta.

fol. portal ŚLĄSKIE. INFORMACJA TURYSTYCZNA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Od ponad 140 lat Palmiarnia zmienia się wraz z miastem, przechodząc kolejne rozbudowy i modernizacje. Mimo tych zmian, nie straciła jednak swojego wyjątkowego charakteru, pozostając jednym z najbardziej rozpoznawalnych miejsc na mapie Gliwic. 🌿

MATERIAŁY POMOCNICZE

Do powstania artykułu zostały wykorzystane następujące materiały źródłowe i pomocnicze, obejmujące informacje historyczne, dokumentację fotograficzną oraz aktualne dane dotyczące obiektu Spodka w Katowicach:

- „Gliwickie Metamorfozy”, Palmiarnia Miejska w Gliwicach [dostęp: 26.06.2026].
Dostępny w Internecie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_\(hala_widowiskowa\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_(hala_widowiskowa)).
- PALMIARNIA MIEJSKA W GLIWICACH (Blogspot), Projektował architekt Andrzej Musialik, Realizacja w latach 1982 - 1998 [dostęp: 26.06.2026].
Dostępny w Internecie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_\(hala_widowiskowa\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_(hala_widowiskowa)).
- ŚLĄSKIE. INFORMACJA TURYSTYCZNA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO - Palmiarnia w Gliwicach, [dostęp: 26.06.2026].
Dostępny w Internecie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_\(hala_widowiskowa\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_(hala_widowiskowa)).
- MZUK Gliwice, Palmiarnia Miejska, [dostęp: 26.06.2026].
Dostępny w Internecie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_\(hala_widowiskowa\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Spodek_(hala_widowiskowa)).

Pozostałe źródła internetowe [dostęp: 26.06.2026]:

- <http://www.gliwiczanie.pl/Reportaz/przyroda/palmiarnia/palmiarnia.htm>
- <http://www.gliwiczanie.pl/Reportaz/przyroda/palmiarnia/palmiarnia.htm>
- <https://biprohut.mz.pl/firma/historia/>
- <https://dzisiajwgliwicach.pl/palmiarnia-juz-wkrotce-znowu-otwarta-konczy-remont/?cn-reloaded=1>
- <https://finanse.wp.pl/mostal-zab-zawarcie-umowy-przez-spolke-zalezna-emitenta-63-2011-6116090738010241a>
- <https://gliwice.eu/aktualnosci/miasto/gliwicka-palmiarnia-ma-100-lat>
- <https://gliwice.eu/aktualnosci/zycie-i-styl/na-ryby-do-palmiarni?language=de>
- <https://gliwice.naszemiasto.pl/palmiarnia-w-gliwicach-zaprosi-w-podwodny-swiat/ar/c8-849768>
- <https://gpbp.mz.pl/firma/historia/>
- <https://infogliwice.pl/tylko-na-infogliwice-tak-beda-wygladaly-nowe-pawilony-gliwickiej-palmiarni/>
- https://kultura.gliwice.eu/sites/default/files/document/files/msi_31_2013_internet.pdf
- <https://musialikandrzej.blogspot.com/>
- <https://mzuk.gliwice.pl/jednostka/palmiarnia/>
- <https://nowiny.gliwice.pl/w-cieniu-feniksa-gliwicka-palmiarnia-skonczy-la-100-lat>
- <https://turystyka.gliwice.eu/aktualnosci/zycie-i-styl/czas-na-ryby>
- <https://turystyka.gliwice.eu/wizytowka/ciekawe-miejsca/palmiarnia-miejska/>
- <https://www.nowiny.gliwice.pl/75-lat-istnienia-mostostal-zabrze-gpbp/>
- <https://www.polska.travel/rit/palmiarnia-w-gliwicach/>